

in cuius noie pñs aggredior opus ad salu-
 tem fideiū aīarū. ordinatū ad erudicōnem
 precipue rudis et p̄deote populi. et eoz q̄b
 cōsuetis ecclie sermomb et predicacōib⁹ mi-
 nus intesse aut informai ꝓcedit. In quo
 veluti tabella quadā et cōpēdio breui. teno-
 re fidei cristiane lucide poterūt inspicere et
 diuina precepta p̄hibicōnesq̄ vt ex hīs
 quid agere quid re fugere debeant possint
 distinctius agnoscere. Cōtinet aut pñs
 tractatul⁹ capitula . xviii. quozū q̄libet in
 duas vel tres vel q̄tuor pticulas cōueniēte
 subdiuidi possit. Primū capitulū af-
 firmat mūdum a deo fuisse creatū et q̄ ipse
 deus vn⁹ sit et trim⁹. Cur etiam aut ad quē
 finem homo creatus sit

remissie credendū est et nullaten⁹
 dubitādum q̄ solū vnus est deus
 omnipotens. omīa sciens. et oēm p̄fe-
 ctionē habēs. in tribus p̄sonis distinctis. q̄
 sunt pater. et fili⁹. et spūs scūs. qui mūdum
 creauit et creatū regit et gubernat sola sua
 literima volūtate. et dignatissima boitate

Speciali aut p̄uidencia huānā gubernat
 et dirigit creaturā. dans viris et mulierib⁹
 aīas immortales. creans eas t̄paliter. tunc
 cum eas corpibus infundit. et ad ymaginē

Am

et similitudinē suam formans eas. vt creat⁹
homo suum conditorē deum cognoscat. dili
gat. venētur. et eius preceptis in hac mōrli
vita obediens. per opera bona et meritoria
vitam tandē immōrlem bñitudinis plenam
in aīa et corpe perpetuo consequat. et ita sit
bonis angelis sociatus. et in loco malorum
angelorum siue demonū substitutus. Qui de
mones ppter peccatū in has inferioēs ptes
terre conuerūt. dāpnacōnis sententiā susti
nētes. Cum quib⁹ etiā iustissime dampna
būtur hoīes iniqui diuinis preceptis inobe
diētes. et more bestiali quasi non haberent
aīam rōnalem suis voluptatib⁹ seruientes

Scdm capitulū ostendit humanū gen⁹
ppter primorū parentū transgressionem et
peccatū multiplicem incurrisse miseriam

Idēi veritate credendū est primos
parētes nōs adam et euā. qui ad
tam nobilē finem consequende bea
titudinis creati fuerant. clausisse paradisi
ianuam et beatitudinis introitum toti sue
posteritati generis humani. Quoniam per
peccatum inobediētie donū iusticie origina
lis quadam hereditaria possessione pro se
et suis posteris acceptum a deo ipsi prodito
res perdidērunt. Quo dono gratuito

originalis iusticie cōseruato nos oēs a cul-
pa immunes fuisset. et ab omī miseria fa-
mis et fitis aut infirmitatis absoluti. et ab
alia quilibet penalitate liberi. adeo quod ois alia
corporalis creatura nobis pacifice subiecta
fuisse. et tandē absq; mortis pena in paradisu
fuissem? tñslati. hoc autē dono p pccm pmoꝝ
pentū vt pmissum est pdito. nos moriendi
nccitate. et vniuersam quā patimur penam
atq; miserā incurremus. quia nascimur in
pcco originali. scilicet in pdicte original iusti-
cie carētia. cōñ qd pccm tanq̄ remediū effi-
car a xpo institutū est batisimi sacramētum

Terciu capitulū declarat qualiter a deo
redēpti fuerim?. quis etiā sit gnālis tenor
xpiane fidei et credendorū a singulis

Onipotēs dñs ac pñssimus pater
Nolens humanū gen? tot et tantis
subiectū miserijs in eternū perire. et
a regno paradisi in perpetuū exulare. cōcurrē-
te iusticia simul et misericordia hīs remedi-
um decreuit adhibē. Voluit siq̄dē idē pñs-
simus pater vngemītū filiū suū absq; corru-
pcone carnē sumē. et hoīem fieri. intra inte-
merate virginis marie immaculatū vterū
Tātaq; et tā mirabilis vnio facta est duarū
naturarū diuine et huāne in vna psona filij

A m

dei. vt vere deus homo diceret̃ ⁊ homo deus
ipse est ih̃sus cristus saluator noster p̃ter
⁊ redemptor. Qui antea quidē a patriar-
chis et prophetis denunciatus. nouissime
in fine temporū in hac vltima mundi etate
conceptus ⁊ natus. a pastoribus est agnitus
a tribus regibus oriētis adorat⁹ a symeō
sene ⁊ alijs q̃ pluribus predicatus. ⁊ a be-
ato iohanne baptista demonstratus. Iē
deus et dñs noster ih̃esus xp̃s circū ānoꝝ
triū spacio legem diuinā xp̃ianāq; religio-
nem p̃dicauit et docuit. eā innumerabilib;
miraculis confirmando. quā ⁊ in scripturis
q̃tuor euangelioꝝ nobis per suos mistros
exhibitā obseruandā reliquit. Ordinauit
in sup̃ septē sacramenta eccl̃astica. q̃ sūt ba-
ptism⁹. cōfirmacō. ordo. eucaristia. penitētia
m̃rimoniū. vñctio extrema. ip̃e postreō
vt nos redimēt ⁊ saluaret s̃b p̃cio pylato
supplicō crucis acerbissimā sustinuit passio-
nem ⁊ mortē. sepult⁹ deinde. ⁊ tertia die re-
surgēs sp̃acō dierū q̃dragita. discipulis su-
is veritatē sue r̃surrexiois declarās frequēt
appuit ⁊ tādē vidētib⁹ aplis celos ascēdēs
sedet ad p̃ris dexterā in excelsis r̃turus est
postremo idem dei filius ih̃esus xp̃s in fine
mūdi per ignē simēdi. ⁊ in meli⁹ immutādi

iudex gñalis hoim cūctorū in aia et corpore
resuscitātorū. redditur? singulis p̄mia meri-
torū. bonis siquidē celeste regnū perbenis
br̄itudinis. p̄ccōibus vero penale suppliciu
ignis eterni. Hic est gñalis tenor ortho-
doxe fidei xp̄ianæ. quā firmit̄ credē tenet ca-
tholic? q̄libz racōe vtens. absq; curiositate
pure atq; sincerit̄. sine falsitate ⁊ certitudiā
liter reiecta dubietate ⁊ nolēs plus sapere
q̄ oportet. sed occurrentib? difficultatum
dubijs humiliē se s̄mittat credulitas sim-
pliciu intemerate fidei scē m̄ris eccl̄ie. sapiētū
prelatoꝝ ⁊ doctorū ac oim scōrū ⁊ sanctarū
qui in testimoniu hui? inuolante fidei vsq;
ad mortē dimicauerūt. Contra hāc fidē
illibatā gñissime peccant heretici. scismatici
ydolatre. sortilegi incantatores. et magici
eteriq; artib? a lege diuina phibitis vten-
tes. aut demonū inuocatores. ⁊ gñalē qui
articulos fidei nostre tōliter aut in pte. pa-
lam vel occulte derident. Illi pretēa qui non
credūt deū omia iustissime regere sua liber-
rime volūtate. sed potius asserētes omnia
nature vel fortuē vel fato subici. Pretēa ma-
lorū quēadmod? bonorū finalem saluacōnē
affirmātes. Illi demiq; q̄ n̄iorū actū impu-
tabilitatē ad meritū vel demeritū negant

qui dei predestinacionem vel reprobacionem
dicunt operum nostrorum tollere libertatem
Horum similes contra fidem orthodoxam sunt
errores innumeri procedentes ex intellectu sup-
bo. humiliare se deo recusante. aut ex falsa phi-
losophia vel potius melancolia. fatastica. aut
demum ex voluptuosa carnalitate romis iudi-
cum et affectus pietatem subuertente

Quartum capitulum manifestat quod deus nobis
obseruandum precepit enueras decem precepta de
igitur in superioribus habitum calogi
est deus optimus atque iustissimus nos
hoies ultra supraque irrationabiles
creaturas a deo excellenter condiderit ad
ymaginem suam. sed dans memoriam intellectum
atque voluntatem. ut cognoscamus eum ser-
uiamus et amemus misericordissime. preterea
redimerit. passionem pro nobis talem per-
ferendo. qualem nec ipsi pro delictis nostris
sufferre vellemus. profecto iustissimum est ut
ipsi deo fideliter seruiamus. tanquam subiecti su-
primo domino. sicut filii naturales patri legitime
et velut serui ex dominio peccati. carcere
mortisque redempti saluatori liberalissimo. At-
tento quod nobis eius precepta seruatis glo-
ria inexcogitabilis ab eodem promittitur transgres-
sionibus vero inestimabilia tormenta reseruant

Cognoscens n̄lominus ipse p̄ssim⁹ pa
ter n̄am fragilitatē ⁊ exiguā potentiā non
requirit a nobis omne seruiciū quod scdm
iusticie rigore exigere posset. dedit q̄n̄ poti⁹
certū numerū preceptorū quorū obseruacō
sibi sufficiens esset. que etiā legis decalogo
cōtinent. Qua propt̄ ad hec precepta sci
enda ⁊ intelligenda tenet̄ quilibet p̄ se vel
aliū dilligentīā apponē pro cōseruacōe vite
spūalis quātum p̄ vite corp̄alis sustētacōe
ponēt et eo maiore quo immortalis aia est
corpe prestantior. sine quorū noticia nullus
potest cōuenient̄ peccata vitæ aut ab eis
resurgē. et quorū ignorantia ex desidia p̄ue
niens non excusat sed accusat ⁊ odempnat
Sūt aut̄ hec decem p̄cepta hijs metris cōp
tensa. Vnū crede deū. nec iures vane p̄ ip̄m
Sabbata sc̄ifices. habeas in honore pentes
Non sis occisor. fur. mechus. testis iniqu⁹
Viciniq; thorum. res q; caueto suas

Quintū capitulū declarat p̄mū p̄ceptū

Prīmū preceptū est. Diliges d̄n̄m
deū tuū. ex toto corde tuo. ex tota
mente tua. ⁊ ex tota virtute tua.

Hoc est. non vales scient̄ rē quā
cūq; amare plus q̄ deū p̄pter qd̄ dei amorē
pdas. Hoc aut̄ preceptū cōuenient̄ ab hōie

seruat et non aliter si legem dei et alia precepta operibus impleat. Quisquis enim moraliter peccat preceptum hoc infringit quia voluntate sua diuine voluntati oppositum precipiendi anponit. Spūaliter autem contra hoc preceptum agunt homines ingrati contra diuina iudicia et ordinationes aut regimen erga se vel alias creaturas murmurantes quasi non esset deus omnino iustus bonus atque misericors et totus amabilis atque desiderabilis. Illi item qui in foueam despectum se ipsos precipitant per impatientiam. Illi preterea qui urgente infirmitate aut necessitate aliqua sortilegos consulunt et diuinatores. vtentes potius in scripturis aut breuibus cartulis siue sedulis collo suspensis aut caracteribus et alijs quibuslibet vanis credulitatibus quasi deus ipse non esset vsquequod bonus potens et sapiens ad eis succurrendum quantum sit eorum necessitatibus expediens. Faciat igitur homo in necessitate constitutus quantum potest procurans remedium naturali industria non temptando deum quod graue peccatum est aut noua miracula expectando desiderandoque. Reliquum vero quod nature vires excedat deo plena fide committat et indubitanter deus qui noscitur omnia quicquid

optimus est illud qđ optimū est omodiffi-
mūq; fuerit homi cōferet. Sepe equidē infir-
mitas paup̄tas aut alia queuis tribulacō
est hoibus vtilior q̄ nimia p̄speritas qua
faciliē abutimur. Scit nāq; pater quid filio
prosit. mgr̄ qđ discipulo oueniat. ⁊ medic⁹
paciēti de remedio cōpetēti nouit melius
p̄uidere. Peccāt insup cōn̄ceptū hoc
illi qui mūdano quodā timore irrisoꝝ aut
oblocutoꝝ verba formidantes diuinis p̄ce-
ptis obedire verētur. Qua p̄pter etiā grauis
sime peccant huiusmoī irrisores. p̄sonas di-
uino seruiō deditas in statu religiois. virgi-
tatis aut viduitatis cōstitutas. aut studio
theologie deputatas affectioē carnali a bo-
no ope ētrahentes. Hoc rursus p̄cepto nob̄
precipit̄ honor et euerētia sc̄is exhiberi. spe-
cialit̄ virginī marie. et bono āgelo custodi-
nō. vt nichil turpe ipso vidente ⁊ p̄ntē faci-
amus. qđ p̄ntibus hoibus agē refutaēm⁹
deniq; scōrum reliquias. loca sc̄a ⁊ beatorū
ymagines delem⁹ venerari. non p̄ ip̄sis s̄
quia videndo eas honore impendim⁹ ēbus
rep̄ntatis p̄ eas iux̄ ritū sc̄e m̄is eccl̄ie. alio
qn̄ p̄ccm̄ ydolatrie omitteretur ymaginē scđm
se adorando credendo ipsam ymaginē pul-
chra hinc turpē nouā aut veterē plus aliqd

habete virtutis et quit̄ q̄ numis includete
vel diuinitatis. Huic precepto plurimū
contrariat̄ nimis honoꝝ dñis temporalibus
aut magnatibus adulacone siue malo ali
quo sine exhibitus. Omnis etiā simulacio
vel ypocrisis ad inanem gloriā hominū
aut fallacem deceptōem ordinata. Immo
deratus item amor parentum erga filios ⁊
generaliter auri ⁊ argenti. aut alicuius cre
ature. sic q̄ homo ibi sistat et in eis confidē
ciam ponat. Non enim hec omnia ab infer
nali morte nos poterūt liberare. solus q̄ppe
deus est verus et fidelis amicus q̄ in extrea
necessitate opem p̄stare p̄t. Vnde ⁊ super
omnia confident̄ cum cordis sinceritate ho
norari debet adorari ⁊ diligī ac

Sextū capitulū est de secūdo p̄cepto

Ecundū p̄ceptum est. Non iurabis
p̄ nomē dei tui inuanū ⁊ sine causa

Con̄ p̄ceptū hoc p̄ncipalit̄ agunt
q̄ sciēt qd̄ falsū eē credūt iurāt. piuriū omī
tendo. Valde namq; hoc graue peccatum
est cum deus assumatur tāq̄ testis falsita
tis. et qui artificiose iurat falsum. artificio
se deierat quāq̄ enim pro loco et tempore
conuenienter veritas possit subterzī non ta
mē dici falsum scienter et periurium omīti

Peccat etiā grauiē contra preceptū hoc
q̄ turpia faciūt iuramēta. deum blasphemā
tes. ⁊ aias suas iurando demomib⁹ deuouen
tes. quiq; de huānitate cristi ⁊ sc̄is inhone
ste loquūtur. Cōn quos omēs sic piuros et
blasphemos. statute sūt leges pūitue tam
a terreis p̄cipib⁹ q̄ a prelatiis eccl̄iasticis
vnde dolendū est q̄ p̄pter negligētiam ip̄o
rū quib⁹ penas exequi p̄tinet nō forciūtur
effectū. Multū vero diligētiq; p̄missa debe
rēt attēdere. hī qui causa lucri de facile iu
rant. quēadmod⁹ mercatores et mercatres

Illi etiā q̄ absorpti passione aut ebrieta
te in ludis frequēter inhoneſtis siue p̄hibi
tis. vt est taxilloꝝ ludus enormit̄ iurant ⁊
ḡnaliciter quicūq; p̄uersa consuetudine aut
indinacōne p̄uenti. iuramentū emitūt. In
talib⁹ quippe sepe piuziū cōmittit̄ p̄pter qd̄
etiā tales aliq̄ peiores sūt in hoc sarracenis
aut iudeis minus deū honorantes. Ad hoc
aut genus p̄cc̄i piuziij. seꝛ reducit̄ vtorum
fractio. ⁊ solucō fidei m̄imomialis. ⁊ ḡnalic̄
infidelitas. qua in alie⁹ p̄iudiciū secretū
ip̄m reuelat. siue p̄ ofessionē ip̄si⁹. siue alio
mō secreto cognitū. lege nāq; diuina et na
turali secretū teneri debet. qd̄ in secreto acce
ptum est. nisi alia via fuerit sibi detectum

Postremo contra p̄ceptum hoc reductie
peccant qui uolunt aut promittunt ea que
sunt de se illicita. q̄ si p̄missa talia ope ople-
ant grauius inde et dampnabili⁹ peccant

Erciū p̄ceptū est. Tu obseruabis
dies dñicos et festiuos ab ecclesia
seruari p̄ceptos. Nec obseruacō aut
ueneracō multipliciter accipiēda est. Primo
q̄dē ut q̄libet xp̄ian⁹ illo die dñico uel festi-
uo legitimo impedimēto cessante. missa; au-
dire teneat. Secūdo ut q̄lib; eo die abstineat
ab oī labore aut mercacōe. et alio quouis la-
borioso ope. scđm ritū et cōsuetudinē patrie
quā inhabitat. quā cōsuetudinē p̄lati spūal'
illi⁹ loci agnoscens nō p̄hibet. Qd si aliqui
sup tali cōsuetudinē seruāda aut alijs casib;
dubietas occurrat. cōsulat ille supiores et pi-
tos. ne p̄ amplā nimis aut strictā cōsciā
in p̄cēm cadat. Tercio accipiēda est hec ob-
seruacō. vn⁹ q̄sq; illo die ppriā vitā et cōsciā;
discuciat de omissis criminibus a deo ueniam
petēs. Recognoscē debet tūc xp̄ianus multi-
plicia bñficia sibi a deo prestita. nō in āquo
murmurādo. aut sibi guerrā de bonis suis fa-
ciēdo s; gr̄cias r̄ferēdo. Deb; tūc audiri v̄bū
dñi et spūalis doctrina pacifice atq; reuerē-
ter absq; irrisioē aut impedimēto quocūq;

Mediteſ p̄terea q̄libet ⁊ corā oculis cordis
q̄tum p̄t oſtutuat mortē ſibi de prop̄inquo
imminētē infernū atq; paradīſum. mortem
etiā p̄morū hoīm qui in hac vita p̄fuerūt
facta etiā memorabilia ſcōrū et ſcātū. dicat
Pater n̄r. Ave maria. Credo. ⁊ alias ſi q̄s
didicerit oraōnes deuotas. penitētias inū-
ctas ſibi diligētē p̄ficiat. requirat inſup di-
uinū auxiliū in cēſſione mediante ſandoꝝ
⁊ ſcātū a quib; velut paup et mendic⁹ eleō-
ſinā ſpūalē poſtulet. nūc ad vnū nūc ad ali-
um ſe cōuertēs quouſq; tonū aliqđ ſpūale
in ſaccum ſue paup̄tatis cōgeſſerit. P̄tēa
docet quiſq; curā alioꝝ habens. filios aut
filias ⁊ alios ſeruitōres dieb; ſolēpnib; et
feſtiuis ſimilia facere. Horū enī omiſſio cul-
pabilis eſt defectus. P̄didit tamē nō
obſtantib; licite p̄t homo diebus dñicis ⁊
feſtiuis aliq; recreacōez ⁊ ſpaciāmētum vel
ludū honeſtū cauſā ſolaci; aſſumē plus q̄
alio tēpe. dūmō p̄ p̄c̄m mōrle nō offendat
de; comedendo. bibendo chorifando aut aliū
ludū exercēdo. Quāq; frequētiffiē in talib;
ludis grauiā p̄c̄a ommittātur. quēadmodū
piurcia riſe diſſenſōnes deſideria. carnalia
opa. verba ⁊ carmiā luxurioſa contra deūm
⁊ equitatē iuſticie. adeo vt ſepi⁹ die dñico

B,

minus malū esset arare q̄ talia perpetrare
Cōn preceptū hoc peccāt grauiē impediē
tes predicacōem aut diuinū suiciū verbis
aut factis intra eccliam aut ex. Quiq; circa
eucaristie sacramētū irreuerētes sūt. aut er
ga alia ecclastica sacramēta sicut baptismi
a m̄rimoniū celebracōez q̄dā sūt irridētes a
sacramēta cōfirmacōnis a vnctōis extreme
suscipe cōtēpnētes. Ceteroz cōn idē p̄ceptū
valde ḡuit deliquūt hī q̄ in certis solēpmi
tatib; anni irreuēntias multas a abhoiabi
les perpetrāt. Illi etiā q̄ talia faciētib; dant
cōsensū. Illi p̄serti q̄ ex officō possent et debe
rēt talia impedire. nec excusari possunt ludi
pretextu. Asserit nāq; veridicū prouerbiū
Non patitur ludum. fama. fides. oculus

Septimū Capitulū de q̄rto loquitur

Onora pntes. Est q̄rtū pre p̄cepto
ceptū. Hoc aut accipiendū est non
tm̄ de pntibus carnalib;. s; a de pre
latis ecclasticis. a curatis nr̄is. q̄ nos in x̄po
ēgnauerūt. a ḡnalit̄ de p̄positis a superiorib;
mḡris sc; b̄nfactorib; a fr̄eis p̄ncipib;. Cō
similit̄ etiā de mortuis a defūctis intelligēdū
est. quo ad hoc q̄ p̄ ipsis deū rogare tēmur

Contra preceptū hoc grauiē peccant hī
quī sine causa racōnabili suis superioribus

quibuscūq; detrahūt aut maledicūt. ⁊ eos
p̄dunt. vel mortē eis optāt. quēadmodum
mali filij parētum mortē frequentē desiderāt
vt eoz hereditatē possideant. Tūsgredi
untur etiā preceptum hoc qui cōtēpnūt pre
cepta scē m̄ris ecclie. veluti excoīcacoīs sentē
ciā p̄uipendētes. et ieiunia indicta ab ecclia
sine causa racōnabili soluentes. cū tamē ea
obseruare possent sine sui corporis notabili
gūamiē. Sicuti etiā libtatū ecclie violatoēs
que libertas ecclie concessa est. nō tā fauore
m̄stroꝝ ecclie. q̄ntum intuitu diuini honoris
non enī p̄pter maliciā aliquoz m̄m̄stroꝝ
ecclie. debet a quoq̄ fideli xp̄iano status p̄la
ticus aut ecclastic⁹ diffamari aut ledi. nec
p̄dit virtutē suam baptism⁹ aut missa cele
brata siue aliud sacramentū. p̄pter maliciā
m̄m̄stroꝝ. Tenet̄ p̄terea hoc p̄cepto lay
cus fidelis quāq̄ aliqui ecclie m̄m̄stri mali
sint. debitū reddē. missam audire. decimas
et oblatōnes ⁊ alia iura reddere ordinata
p̄ sustentacōe ecclie m̄m̄stroꝝ. qui vacādo
diuino seruiō toti rei publice seruiūt. plu
rimis alioꝝ hoīm p̄pter tpales et necēarias
occupacōnes ab hoc m̄m̄sterio predictis. q̄
sic ecclie debitū reddit. lib et immūis deo nō
hoīb⁹ seruit. Porro p̄ceptū hoc infrigūt

B. 7

qui leuiter nimis et infipienter redarguunt
tremos principes super eorum actibus publicis
sive constitutionibus et statutis. non attendentes
sepius eorum onera et sarcinas graves. quos subdi-
tus populus non debet nec potest agnoscere qua
propter nec eos de facili iudicare debet. multa
potius examini domino reseruantes. coram quo sunt
ipsi principes actuum suorum rationem reddituri. De
magis soluit hoc preceptum qui nolunt superiorum
suorum aut sapientiorum acquiescere consiliis. propriis
iudiciis immitentes. prouenit quippe graue
peccatum hoc ex inobedientia et indignanti
supbia. in errorem et deceptionem hominem indu-
cens. Contigit namque sepius ut aliquis homo
taliter deceptus supbia. tante se reputet scita-
tis ut humano consilio non indigere se credat
Sic proinde ut deceptus homo ille propter au-
steram nimis et indiscretam abstinentiam. quam bonam
esse credit capitis furiam aut aliam infirmitatem
incurabilem malo fine periturus incurrat

Nonum capitulum de quinto precepto

Vntum preceptum est. Non occides
hominem. et est intelligendum quod non est
interficiendus homo auctoritate propria
et particulari. et per viam facti premissa via iusticie
et equitatis. Hoc precepto districte prohibetur omne per
uersum odium et desiderium vindicte seu mortis alie

malū item cōsiliū et iniqu⁹ cōsensus in alī⁹
nocentū lesionē vel mortē. Qd si psona
lesa fuit ecclāstica. aut in statu clericali cō
stituta grūius est pccm. ⁊ incurrit eo factō
sic agentes ⁊ cōsenciētes excōicacōis sentē
ciā. Cōn pceptū hoc graui⁹ deliquit hñ
qui odio vel rāore pñcipalitē moti. aut intui
tu vindicte. aut aliene grāmīs poti⁹ q̄ zelo
iusticie instigati p̄imos suos p placitacō
nes ⁊ pcessus aut iudicia publica multipli
citer vexant. etiā quod suū est equirēntes
Potest n̄lomin⁹ homo qd suū est in iudicō
publico repetē. ⁊ ordīne iuris seruato emen
dam rōnabilē sue dāpnificacōis requirere
absq; hoc qd odiendo p̄imū mōrīter peccet
quāq; sepe pro pace p̄pria ⁊ tñquillitate et
attenta p̄rimi indigētia. eligibili⁹ eēt oēm
emēdā absq; lite publica t̄mitti. Vulgo nā
q; dicit. In denario litis nō est obul⁹ amo
ris. Multū vero is qui ledit aliū debz atten
dē. qd ex alteri⁹ mutilacōe vel occisiōe siue
lesione quacūq;. cōtingit interdū lesū cum
suis hereditibz depaupari. in quo casu ledens
quēadmodū fur aut latro ad omniū bonoz
pditorū restitucōem tenet. Pretēa cōtra
pceptū hoc graui⁹ peccant q̄ quoquo mō
impediūt ex cōmixtiōe viri ⁊ mulieris fetum

Sm

nasci. aut abortiuū procurāt. seu percussione
violēta vteri. aut nimia in gluuiē aut p̄p̄
angustiā vestimētōrū ad lasciuiā ordinatā
aut aliam quācūq; negligētē fetus custo
diam. q̄ si fetus iam erat aiatus graui⁹ est
pc̄m. tunc enim vere homicidiū p̄petratur

Insup cōn̄ p̄ceptū hoc specialiter peccāt
inuidi detractōēs odio pleni ⁊ iracūdi tunc
p̄cipue cū inter affines aut alios guerras
aut discordias implacabiles excitāt ex quib⁹
mala plurima oriūtur. adeo vt is q̄ litē
mouit eā cū vellet non sciret aut valeret se
dare. vñ ⁊ apud dēū dampnorū inde p̄ueni
entiū reus cōstituit. Occurrit deniq; cōn̄
p̄ceptū hoc dāpnabilis ⁊ horrēda cōsuetudo
in aliquib⁹ obseruata p̄uicijis. q̄ pro vni⁹
delicto tota ipsius progemes in mortem et
persecucōnem perquiritur. Hoc tandem
p̄cepto interdicitur omne duellū mortale
aut torneamētum quib⁹ mortis verisimilit̄
imminet periculum

Decimū Capitulū de. vi. loq̄t̄ p̄cepto

Extū p̄ceptū est. Nō furtū facies. Et
est furtū vel latrociniū rem alienā
rapere siue retinē. alio cui⁹ est igno
rāte. sic q̄ ipi hoc cōgnoscenti displicēt. Hoc p̄
cepto districte p̄hibet̄ ois iniusta mercacō

cultura quelibz terre aut labor infidelis ⁊ fal-
lar. quodlibet aut mendosū artificiū. fidus
etiam diete labor. et rerum venaliū inutiliū
quolibz pro vtilibz venditio. siue venditor
earū. res eas emendo deceptus fuit siue nō
Non enī quia deceptus sū licite possum aliū
decipere. Prohibet item hoc p̄cepto omis
vsura. falsa aduocacō aut p̄ocinacō. placi-
tacōq; vel lis nō rite assumpta. fraudulēta
procuracō. aut iniustū iudiciū. et ḡnalter
omnis deceptō manifesta aut falso colore
relata qua quis alteri dāpnū facit qđ sibi
nollet fieri. Aggrauat aut peccatū hoc fur-
ti vel latrocinij ex circūstātijz loci ⁊ tēporis
psone. ⁊ similibz. quēadmodū si rem sacrā
in loco sacro. aut tpe orōni deputato quis
auferat. Si etiā psone dāpnificata paup fu-
erit ⁊ in se vel suo statu aut in suis hereditibz
ex hoc graue det̄mentū patiat. Requirit
aut ad psone sic aliū dampnificantis abso-
lucōem. vt ablata ⁊ dāpna ex integro dam-
pnificato restituat. scđm iudicium boni viri
quēadmodū cicus ⁊ cōmodius potest. Qđ
si facultas nō sit om̄ia reddere. saltē quod
potest restituat. ⁊ si dāpnificatus ignoretur
ablata n̄lominus in pios vsus ⁊ eleōsinas
distribuat scđm iudicium superioris. Hoc

B. m.

etiã p̄cepto prohibet̄ om̄is simonia que est
sacrorum venalitas . pluralitas itē b̄nficio
rum absq̄ racōnabili causa . et formaō vel
vsus false monete . Item rem aliquã ad
certos t̄minos ad credentiã plus iusto v̄
dere . a ois extractus illicitus . Pr̄t̄ea pro
hibet̄ hoc p̄cepto ois detractio a diffama
tio q̄ alteri⁹ fama bona oi arḡto p̄stantior
alteri iniuste tollitur . Debet equidē sic diffama
m̄as alteri famã ablatã restituē quãtũ p̄t
publice q̄nq̄ veritatē cōfidēdo a se male fecit
se asserēdo a multo magis si totũ aliquē sta
tum iniuste diffamaueit . Insup hoc p̄
ceptũ infr̄ngũt q̄ a s̄bditis suis vltra iuris
equitatē a rei publice n̄citatē t̄palia bona
violēt̄ diripiũt . q̄ etiã leges iniustas aut
p̄cepta cōdũt cōũ d̄ũ a ec̄ciam q̄ in eo factō
exc̄cicacōem iauriũt . Ampli⁹ hoc t̄n̄sgre
diũt p̄ceptũ aduult̄ mulieres illegit̄n̄s
filios ad legit̄imorũ h̄ditatē succedē facien
tes . queq̄ viroz suozũ b̄ eis ignorantibus
s̄ptuose iumis cōsumunt . Consimilit̄ delin
quũt filij parentum bona eis nescientibus
iniustice exponendo . seruitores etiam a di
spensatores dominorũ suorum aut mḡorũ
bona infideliter ministrando . ecclesiastici
viri ecclesie bona luxuriose . aut pompatice

aut ea in thesauros cumulādo. Illi itē q̄ tmi-
nos agrorū dilatāt priōs defraudādo. Qui
t̄buta iuste instituta solūē rēnuūt. Et hīj q̄
b̄ om̄issa est testamētoꝝ executō. electōiās
a cetera legata in p̄iudiciū defūctorū implē
differētes. aut solūē rēcusantes. Plurimi
sunt modorū horū similes qui ex p̄cedentib̄
immoderatis sūptibus pueniūt. cum quis
multiplicit̄ vltra reddit⁹ a pueni⁹ p̄rios
sūptuosū gerit statū. sūptuosus nāq; status
sūptuosas requirit expensas. Postremo
cōi p̄ceptū hoc grauissime peccāt. hīj qui
pecunia aut p̄cepto violēta p̄ntes p̄p̄inos
aut seruitores principaliter intuitu seruiçij
ecclie bona occupāē p̄curant cum p̄sertim
ecclastica beneficia dignis a sufficientibus
debeant. a pure nō symoniace offerri debeat
Alioq̄n in b̄nificio nullū ius acquir̄it. nec a
c̄imie liber esse p̄t quousq; b̄nficiū simpli-
citer resignet symoniace promotus ac

Capitulū. xi. Septimū cōtinet p̄ceptū

Septimū p̄ceptū est. Nō mechaberis
nec luxuriosus eris. Hoc p̄cepto
inhibet̄ sub pena peccati mōrtalis. oīs
societas a carnalis cōmixtio viri et mulieis
excepta m̄rimoniij lege. Hui⁹ nāq; oppositū
asserē est error cōi fidē. Prohibet̄ etiam

precepto hoc tã in m̄imonialit̄ cõiũctis q̄
in solutis ois luxuriosus attactus mēbroꝝ
geitaliũ quo nō seruat̄ natural̄ ordo indit̄
a natura. l̄ nō rite copulant̄ ptes ad gn̄acõ
nem a natura deputate. Et tanto p̄c̄m hoc
grau⁹ est. q̄nto a naturali ord̄ine l̄gius re
cedit. siue in̄ p̄soã̄s solutas. siue qd̄ crimē
aggrauat cõiũctas m̄imonialit̄ siue fuerit
huiuscemõ attactus in se vel in alia p̄sona
aut respectu bestie in altera specie. p̄ turpissi
mã ⁊ illicitam op̄lacetiã cõsumat⁹. si demiq̄
specialit̄ attact⁹ ipse innatural̄ pueniat a
fedissimã vilissimãq̄ delectacõne q̄ mollicies
vel pollucio dicitur. Si quis autem in h̄is
vel aliq̄bus horũ culpabilis est. sufficienter
intelligere potest quid isti modi generales
loquēdi significent nec enī p̄ticulari⁹ extra
confessioẽ est ab hominãbilis hec immũdicia
explicanda. ne caste aures pure ⁊ innocen
tes horum prius ignotoꝝ noticiã acquirãt
⁊ scandalizent. Sunt etiã casus isti enor
miũ contra naturam peccatorum. p̄relatis
maioribus ep̄iscopis sc̄z ⁊ suis p̄tenciaris
ad absoluendũ reseruati. quozũ aliq̄ sc̄dm
leges ignis pena plectũtur. Nec potest ali
q̄s quotcũq̄ bona ⁊ elemosias opeẽ meter
nũ saluari si pudore motus hec p̄ccã reticeat

vel a deo celet vt nō possit confessor peccati
spēm distinctius perpēdere. Peccati nāq;
perpetracō debuit maiorē pudorem inferre
q̄ eius reuelacō presertī in cōfessioē. Inci
dit autē homo in horrendū peccm hoc varijs
de causis. aliqñ. quidē ex sola malicia altei⁹
impellētis. sicut iuuenes aliq̄ pueri alios
innocētes frequentē decipiūt. Alij ex nimio
ocio. frequentē ex sūpcōne nimia potus aut
cibi. potui p̄sertī aut ciborū excessiue nimis
sup calefactiuoz. Sepe ex inhonestis ver
bis. aut aspectib⁹ radicatis aut fixis. Quq;
ex diuturna cogitacōe circa carnalē actum
vel cōmixtionē viti ⁊ mulieis. aut inordinā
to appetitu carnalis cōmixtionis cū tali vel
tali p̄sona. Interdū etiā ex puerſa doctrina
parentū. seruitoz aut ancillarū. siue quod
magñū facin⁹ est magistroz. cū quib⁹ iuue
nis aliq̄s cōuersat. aut nutritur. vel postre
mo ex sola peccati malicia. Ceterū p̄pter
detestandū peccatū hoc olim mūdus cōsum
ptus est vniuersali diluuiō. ⁊ quq; ciuita
tes sodomē ⁊ gomorre igne celesti succense
vt habitatoēs eaz viū descēderēt in infer
nū. Propter idem peccatū hoc quod diuinā
exclamat vindictam. veniūt sepius fames
guerre. pestes. mortalitates. imundacōnes

aquarū. pdicōnes regionū. ⁊ alie multipli-
ces dades prout scriptū ē testant. Princi-
pale vero ⁊ efficax cōn peccatū hoc et gñalit̄
aduersus luxuriam remediū. est sobrietas
vidus. malozū vitare conforcia ⁊ ociū. ma-
las et noxias cogitacōnes statim repellere
ne figantur in corde. ex toto conatu preces
ad deum. virginem mariam. sanctos san-
ctasq; dirigere cogitacōnes suas aliofū di-
uertere. ⁊ interdum corpalem penā libēter
assumere. quē admodū quidam peritus lin-
guā propriā mordēs ⁊ tēptacōnē alloquēs
spuendo dicebat. phy. phy. phy. horrenda
immundicia. et tu nequissime demon ausus
es michi hanc illusionē pñtare. Huius
deniq; peccati luxurie plurime sūt alie spēs
scdm varios hōim status. quē admodū car-
nalis omixtio affiniū. parentū. aut aliorum
feligiosozū. Item psonarū viduarū. aut vir-
ginū ⁊ stupracō. qñq; raptus violentus ex
quib⁹ infinite dades oriunt̄. vt q; persona
aliqua in via pdicōnis cōstituit̄. aut perpe-
tuam incurrit infamiā. vel seipam occidet
aut infantem ex stupro natū continuo non
baptizatum iugulabit. aut deniq; tot⁹ vn⁹
status aut cōmūtas infamiā aut ruinā
pacietur. Sentim⁹ postremo huius peccati

in sompno fantasias & illufioēs. tunc tamē
est peccā piculū. cū q̄s antea vel pt̄ in vigilia
in nocturna fantasia vel pollucōne delectat̄

Capitulū. xij. de octauo caite p̄cepto

Ctauū p̄ceptū est. Non falsum testi-
moniū dices. Hoc p̄cepto omē men-
daciū phibet̄ illud quod in alteri⁹
p̄niciem omittitur. q̄ si iuramētum inſuene-
rit graui⁹ peccat quia piurus est. Nūq̄ enī
pro salute etiā hoīs corpali vel spūali debet
quis piuriū cōmittē. siue coram iudice siue
seorsum. Periuiriū vero quod q̄s in iudicio
publico omittit est casus episcopo ad soluē-
dum referuat⁹. Cōñ p̄ceptū hoc gūiter
peccāt qui in cōfessione mendaciē peccatum
celant. aut aliū inique accusant. Inſup cōñ
p̄ceptum hoc agunt qui delectabilē nimis
admuētis nouitatib⁹ aut alioꝝ diffamacō-
nib⁹ aures credulas pretēt occasionē inde
peccā assumētes. asserētes nimia leuitate de-
primis mala. Zelotopi p̄terea vel suspicō-
si primos & actus eorū male & sinistre iudi-
cantes. aut inēpretātes adeo. vt ex huius
modi credulitate falsa. iniusta bella & lites
sepius moueantur

Sequitur. Terciūdecimū capitulum
quod nonū ambit p̄ceptum

Onū p̄ceptū est. Non concupisces uxorem
proximi tui et similit̄ nec femina
virū concupisecat. Hoc p̄cepto distri-
cte prohibet ois mod⁹ gestus extior mal⁹
quo trahit̄ alius vel sollicitat̄ ad peccatum
luxurie. siue per internūcium. siue per missio-
nem litterarum. siue per minas violentas
siue etiam per munera. per promissiones. p̄
mendacia. aut fictas adulationes. aut in-
super superfluo vestimentoꝝ ornatu. inordi-
nato aspectu vel incessu. verbis turpib⁹ aut
deniq; tactu quolibet luxurioso. sicut fre-
quenter contingit in amplexibus et osculis.

Sciendū est nāq; qd ois concupiscentia car-
nalis coniunctionis p̄ter m̄rimomale vinculū
etiam solo volūtatis consensu plenarie per-
petrata. est mortale peccatum. vbi carnal
copula minime subsequetur. Equidem
vera est hec regula magistralis. Omnis cō-
pleta voluntas siue bona siue mala p̄ facto
reputatur. Mala voluntas pro facto repu-
tatur. In peccati genere peccare potest p̄-
sona m̄rimomali⁹ alteri copulata. quē ad
mod⁹ et soluta vt si mulier alteri⁹ q̄ viri sui
carnalem societatem concupisecat. Omis etiā
consensus plenari⁹ et deliberatus. quo q̄s in
turpibus et carnalib⁹ cogitacōib⁹ delectat̄

vbi etiā deest voluntas adū extiorē perpe
trādi. scdm plures doctores est mōile pccm
Patet igitur ex premissis omēs āplex⁹
oscula & similes attact⁹ pncipalit⁹ ex luxu
riosis cogitacōib⁹ prius enumeratis pce
dentes. sunt graua delicta. tātoq; grauiora
si psonē fuerint affines. aut religiose. vel e
iusdem sexus. et qđ enormi⁹ est. si in talib⁹
attactibus vel osculis talis nō seruetur ho
nestas. q̄lis in publico seruare. Quāobre
si quis in premissis attactib⁹ vellet alteri
vim inferre. deberet alius ex aduerso quē
admodū p vite corporalis tuicione viriliter
ēistere. siue verbis siue factis. aut validis
damozibus. aut demiq; factū tale psonis ip
sum in hoc iuuat valentibus & ad hoc astri
ctis reuelādo. Alioqn talis quiquis ille est
nō sincerit⁹ suā diligit castitatē et honorem

Capitulū. xiiij. decimū declāt pceptū

Ecimū pceptū est. Nō occupas rē
primi tui. Hoc est alteri⁹ cui⁹ cūq;

Et intelligit⁹ hic cupiditas p̄hibe
ri quēadmodū sup̄ vt in sexto pcepto de fur
to & latrocinio explicatū est. Prohibet enī
hic cupiditas & volūtas mala. cū mala
volūtas vt paulo ante dictū est p facto epu
taē. Tali nāq; cupiditate cadit frequēter

homo in inuidiā. et in impaciētiā sui sta-
tus. et dei blasphemiam. apud se non recte
cogitans bona temporalia se iustius merū
isse q̄ talis sius vicinus. quod idcirco de⁹
iniustus est. et sibi non nisi frustra et mani-
ter seruiendum est. q̄ si incōmodum aliq̄d
aut dampnum alteri contigerit. stultus ille
letatur et gaudet asserens pro suis deme-
ritis et occulta malicia hoc eidem accidere

Contra preceptum hoc r̄ductiue peccant
operū misericordie tam corpaliū q̄ spūaliū
seu elemosinarū retentores. veluti. paupib⁹
indigentib⁹ cum facultas ad est. et occurrēte
euidēte nēitate non subueniētes. et specia-
lit̄ pntes p̄rios. quos pudēdū est mēdica-
re. a deseruiētes efurire aut egē p̄mittētes
Cōsimilit̄ peccāt q̄ seruitoz⁹ suoz⁹ salariū vel
lucrū iustū iniuste retinēt. q̄ in elemosiarū
p̄textu aut fundacōnis ecclesiarū occupant
iniquē aliorum bona dicentes proximos ni-
mis diuites esse et eisdem abuti nec eis pro-
pterea restituenda fore. Condempnat eos
namq; approbata pauli regula affirmans
non esse faciēda mala vt inde bona eue-
niant. Nec quo quomō p̄ peccm offendend⁹
est deus. eius trāsgrediēdo p̄ceptū q̄leūq;
bonum inde prouenire contigerit

Capitulū .xv . ostēdit q̄liter in hīs
decem preceptis velud in mundo quodā spe
culo . facies cōsciārū nrarū debem⁹ inspicere
Et igit̄ sunt decem legis p̄cepta diui
ne sup̄ius enarrata . in quib⁹ quasi
speculo quodā polito terfo et mūdo
religionis xp̄iane veritatē p̄legere et toci⁹
vite nostre ac aiarū cōsciārūq; nrarū pul
chritudinē atq; feditatē possumus disticte
conspicē . Hīs medianūb⁹ cognoscit homo
vite sue decursū . qualit̄ diuina precepta ser
uauit . q̄ntūcūq; deuiauerit . quib⁹ modis
secūdū varias p̄ccōz sp̄s deum offenderit
qualis demiq; p̄ccōz cōfessio habenda sit
Quod si predictoz aliq; a quoq; non plene
intelligant . cōsulat sup̄ hīs sapiētes potissi
me ac deuotos viros . Omis nāq; persona
postq̄ ad ānos discrecōnis puencit si cōsen
su vlt̄ario plenario et deliberato horū ali
cui preceptoz p̄ contēptum inobediēs exsti
teit . dilectioni dei amorē creature p̄ponendo
extra salutis statim efficiē . a in dāpnacōis
piculo statuit . nec gratū aliquid deo dignū
bitudine opatur . Quāq; si tēptacōem ḡuē
aut diurnā ire siue luxurie vel alius p̄ccī
quis incidat . si ipsa tēptacō hōi displiceat
aut eidē hō resistat . vel nō plene a deliberate

C₁

cōfenciat mōrlit nō peccet . p̄mo sepe nullo
mō peccat sed magnū erga deū premiū me-
retur temptacōi viriliter resistendo. Vici-
iam prospicere datum est quib⁹ vñs et mo-
dis decem hec p̄cepta infringantur . septem
mōrlibus ⁊ capitalib⁹ p̄c̄is . q̄ sunt supbia
inuidia . Ira . auaricia . gula . luxuria . ⁊ acci-
dia . Quib⁹q; item ext̄iorum sensuū minist̄io
qui sunt . visus . auditus . olfactus . gustus . ⁊
tactus . Sicq; q̄squis in hijs decem p̄ceptis
speculi vite . se diligēt̄ intuet̄ recte se cōspicit
seq; p̄pendit et hijs obediēs discrete sapit

Capitulū . xvi . explicat q̄liter triplicem
veritatē ore vel corde confitēdo . ⁊ statu p̄c̄i
mōrlis ad statum gracie resurgimus

Ciens n̄lomin⁹ noster misericordis-
simus pater de⁹ . ⁊ cognoscēs nr̄am
fragilitatem p̄maximā . et ad malū
promitatem . multiplicib⁹ vñs mortali vita
durante paratissimus est nobis delicta re-
mittere ⁊ graciā conferre . si dūtaxat veraci-
ter ⁊ ex corde sibi tres s̄scriptas veritates
porrigam⁹ . Prima veritas est . dñe sic vel
sic cōñ v̄ram bonitatē peccaui quod michi
displicet . racōe cui⁹ ⁊ penitētiā ago qz vs
offendi . qui totus estis venerand⁹ et colen-
dus . quodq; mādatū v̄m t̄nsgressus sum

Secūda veritas est. Dñe bonū habeo p̄posi-
tum ⁊ desiderū v̄io iuuamē mediāte michi
in futurū precauendi ne incidā in peccatū ⁊
ocasioēs p̄ccōrū iux̄ possibilitatē viriū eui-
tandi. Tercia veritas est. Dñe bonā habeo
volūtātē p̄ccōrū meorū cōfessionē integrali-
ter faciendi pro loco ⁊ tpe sc̄dm tuum ⁊ sc̄e
matris ec̄c̄ie mandatū ⁊ p̄ceptum. Has
veritates q̄squis qualicūq; loco ⁊ tempore
sincerit̄ non fide aut mēdacit̄ ex corde p̄nū-
ciauit. securus existat se in salutis ⁊ gracie
statu cōsistere. ⁊ vitā eternā merei. quāuis
omia enarrata prius crimiā cōmisset. Si
etiā talis absq; alia confessione cōtinuo de-
cederet. in absentia sacerdotis. dormiendo
aut alio quouis modo morte subita preue-
tus. idē finalit̄ saluaretur. acerbissima pur-
gatorij pena mediāte. Ex quo notandū
⁊ salubre cōsiliū elicitur. vt xp̄ianus quilibz
singulis dieb⁹ bis aut semel sero et in ma-
ne. aut saltē festiuis diebus redeat ad cor
suū. cōsc̄iam examinās. an tres premissas
veritates p̄ferre valeat cū cordis sincerita-
te. sicq; intra statū salutis se eē cōfidat. Qd
si eas pura mente fateri non valet obstāte
volūtate peccādi. qua actualit̄ delectat̄ aut
iniquo p̄posito ⁊ quīs occasioēs p̄ccōrū

C. 7

vitare rēnuīt quēadmodū illi qui peccatis
carnalibus merſi reſurgere nolūt. aut vſu
ras ſuas aut iniuſtas mercaōnes ⁊ luera
cōtinuāt. vel iniuſte retinent alienū. Quiq;
alterius odio. vīdīcte deſiderio flagrantes
ī nocendi ꝑpoſito perſeuerant. Certiſſime
ſciēt hī ⁊ ōſimiles nō epīſcopū aut papam
tales abſoluē poſſe. quāq; talibꝫ ſalutare
conſiliū detur. vt per ſeipōs vel alios bona
que poterit opentur orando vel elemoſinas
dando. quo deus eorū corda illuminet ⁊ ad
bonū dirigat ⁊ ouertat. Nullū eſt enī bonū
adeo exiguū qđ nō tandē deꝫ eterna vel tꝑa
li mercede remunerēt. Multoq; melius eſt
tꝑale bonū ⁊ minimū qđ omīno nullū ꝑme
reri. Saluberrimū eſt etiā laudabilē conſue
tudinē illeſam ſeruare. ne eam ſemel diſſol
uendo nūq; ī eternū forte reſumat

Capitulū. xvij. oñdit q̄s ſit cōfeſſiois mo
dus ⁊ dat circa hoc vnū breue documētum
Vocienſiumq; accedit homo ad cō
feſſionem peccatorum explanandā
hoc eſt de neceſſitate ſemel ī anno
circa ſolempnitatem paſchalem aut cum
mortis imminet piculū aut ī ſacramētōrū
ſuſceptōe. Ad frequēciōrē enī cōfeſſionem
rēgularitē nō tenemur quāq; ſepiꝫ cōfiteri

multū prodest ad augmentū gr̄ie. ⁊ distidi-
orem cōgnicōem. ⁊ explicacōem peccōꝝ. debz
p̄meditari cōfessus quid aut in quo deliq̄-
rit. cum examīe diligenti cōscīam discuciens
ac si magnū inde tēporale bonū reportaret

Accuset se postmodū peccōꝝ huīliter. nō
irrisorie veraciter nō fide. vitupando se nō
laudādo. pure recte atq; sincerit̄. facta imp̄-
tinentiā dimittendo. discrete insup vt non
reuelentur hī quos consortes ⁊ socios ha-
buit in peccō. De hīs enī cōfessor inquirens
ḡuiter etiā peccaret. nisi forsā sc̄dales hu-
iusmodi causa petendi cōsiliū ad eorū pellē-
dā violentiā confitēs detegeret. aut fortas-
sis ad explicacōnem pecc̄i sp̄em ncc̄itas eos
manifestari posceret vt si quis cū sola sorore
carnalit̄ cōmixtus fuit. in quo casu q̄rend⁹
esset cōfessor p̄sonā in cōfessione detectam
ignorans. Super casib; aut ad absoluē-
dū ep̄o reseruatis. aut sup̄iori. remittat sa-
cerdos inferior cōfitentē ad prelatū l̄ sup̄iorē
eum potentē absoluē. nisi forsitan cōfidenti
mortis piculū imminēt. aut magnū aliqd
sc̄adalu ex hoc obziri. vel pecc̄i reuelacōem
sequi cōiectura pbabili formidet. Hoc ve-
ro pro r̄gula certa ⁊ documēto salubri tene-
atur vt nūq̄ pro peccato secreto vel occulto

C m

penitentia publica penitentib⁹ imūgat. nec
penitētia imponat quā nequeāt aut nolit
sufferre. Non debz rursus confitēs imūctam
sibi penitentiā faciliter reuelare. quo cōgit
interdū peccatum suū prodi. aut cōfessionis
dicta aut interrogata nimia leuitate detegē
Hec enim oīa secrete cōfessionis integritatē
concernūt. nisi qđ absit cōfessor penitentem
ad malū aliqđhortaētur. Est p̄tēa vtile
a efficac̄ remediū diligentius r̄tinendū ab
hīs qui puerſa indimacōne vel cōsuetudine
incidunt in aliqđ enorme p̄c̄m a quo non
de facili retrahūtur. q̄ scilic̄ seip̄os ad penā
aliquā pecuniariā vel aliaz vsq; ad certum
tempus prefixū cū certo racōis moderamie
cōstringāt. quocienscūq; in id p̄c̄m incidē
conuēgerit. Dicūt namq; sepius insipientes
aliqui se a peccato gre. luxurie. piurij. et si
qđ est simile abstinere nō posse. qui tamen
hoc ip̄o salubri remedio velut mendaces fa-
cillime cōfutant cū vnius albi vel franci in
emenda cuiuslibet t̄nsgressiois eis inflida
pena. ipsos a perpetracione iniusti operis
retraheret. Vnde manifeste conuincitur
eos diuini precepti et proprie salutis intul-
tu. a consuetis vicijs abstinere posse. nisi
fictam et peruersam haberent voluntatem

et tales velut fatui veritati non credunt nec o-
bediunt quousque supplicia luat. et delictorum suo-
rum seram et infructuosam penitentiam agant. Sicutque
iusto dei iudicio ut qui penitere de commissis cum
possunt non volunt. cum velint nequeant

Capitulū. xviii. concludit non esse quem
quod ab alio ad peccatum impellendum. sed ad bo-
num potius opandum

Ostremo quod quis agat homo in perso-
na sua. summe caueat alium ad male
agendum sollicitare. aut verbis aut
factis. exemplis vel consiliis aliquid agere quod
de se sit occasio ruine peccati. specialiter coram
iuuenibus aut personis innocentibus. Hoc enim
periculosum est singulareque demonum officium. quem
admodum tonorum angelorum interst specialiter
homines inducere ad bonum. Comptum est etiam
frequenter accidere. quod homines aliorum ad malum
impulsores vix aut nunquam delicti sui condignam
penitentiam assecurantem perficiant. quod nequeunt
eos corrigere ad bonum quos deceperunt. iam
forte damnati sunt vindictam a deo postulan-
tes eternamque eis maledictionem iugiter impetra-
tes. Sicuti ex opposito iam saluati aliorum do-
ctrinis et factis aut opera diligentibus. qua nullum
deo opus ad sacrificium acceptius esse potest
et ad peccata delendum validum pro suis adiutoribus

Cm

preces indeficienter effundunt. Curet etiam
propterea fidelium quos iuxta cognitionis et virtutis
a deo sibi concessarum facultatem monitionibus et
exemplis alium ad bene agendum incitare. pater
filium. doctor discipulum. et sapiens instruat
ignorantem. Rogemus tamen pro mutua pace
et unanimi inuicem caritate. quo post mortem
corporis huius plenam beatitudinis participes
simus. quam nobis concedat deus vnus euen-
tialiter et personaliter trinus qui est benedictus
in secula seculorum. Amen

Sequitur examinationem conscientie

Visquis a morte peccati ad salutis et
gracie statum volet resurgere. quod quod
ut adus sui et intentiones ad vitam
eternam utiles sint et meliores. necesse est quod
delicta sua recogitet et cognoscat. dolens de
omissis. atque proponat auxiliante deo a peccato
mortalium se precauere et abstinere in futurum. firmum
preterea ac sincerum propositum habeat competens
tibus loco et tempore peccata sua saltem mor-
talia distincte et integraliter confiteri. Quod
ut commodius fiat. priusquam confitens cri-
mina sua reuelaturus accedat. ipse circa ea
matura morosaque diligentia premeditari
tenetur quasi magnum aliquod emolimen-
tum inde reportare se crederet. ut complete